

Sociální zabezpečení
Funkce
Činitelé, financování

Mirka Wildmannová

Sociální zabezpečení

- = nástroj realizace sociální politiky**
- = zabezpečení příznivých životních podmínek pro občany, jejichž potřeby nelze z objektivních důvodů zabezpečovat rozdělováním podle pracovního výkonu**
- = souhrnné označení pro všechny instituce, které poskytují**
  - radu (poradenství)**
  - ochranu (prevenci)**
  - materiální a peněžní plnění**
  - služby**
  - azyl (ústavní péči)**

Odvětví sociálního zabezpečení

- **Péče o zdraví (léčebná a preventivní)**
- **Zabezpečení při dočasné neschopnosti pro nemoc a úrazy**
- **Pomoc při výchově dětí v rodině**
- **Zabezpečení při invaliditě**
- **Zabezpečení ve stáří**
- **Zabezpečení rodinných příslušníků a pozůstalých**
- **Zabezpečení v nezaměstnanosti**

Nástroje sociálního zabezpečení

- **Legislativní úpravy, administrativní, institucionální i technickou infrastrukturu, finanční nástroje**
- **Transfery příjmu peněžních dávek**
  - poskytování na základě testování příjmů
  - poskytovaných bez testování příjmů
- **Služby či naturální požitky**

Účinky systému SZ

---

1. Externí efekty

- *Makroekonomické efekty*
- *Mikroekonomické efekty*

2. Interní efekty (pro vnitřní systém SZ)

Funkce SZ

- ekonomické

- **Pojištění vůči jistým životním událostem**
- **K regulaci monopolů**
- **Existence externalit (negativní dopad na ŽÚ)**
- **Zajištění některých preferovaných statků**
- **Nápomoc procesu kapitálové akumulace přímo**
- **Pomoc reprodukce PS, nepřímá podpora akumulace**

Funkce SZ

- Sociální

- **Rozdělení zdrojů v souvislosti s životními událostmi**
- **Zmírnění nerovnosti ve společnosti**
- **Zajištění specifických oblastí spotřeby (sociální význam)**

Činitelé sociálního zabezpečení

- žádná společnost neexistuje izolována od ostatních, proto je nutné rozdělení:
  - a) *Endogenní faktory* (demografické, ekonomické, sociologické, politické)
  - b) *Exogenní faktory* (akademické a politické sociální myšlení, světové politické ideologie, mezinárodní právo sociálního zabezpečení, technika sociální ochrany, mezinárodní technická spolupráce apod.)

Sociální instituce SZ

- **Jde o instituci tak hlubokého rozsahu, že je po určité době schopna zpětně působit na všechny základní endogenní faktory, tj. na demografii, ekonomiku, sociologické uskupení občanů, na politiku**

Vnitřní činitele sociálního zabezpečení

Demografický faktor

- **kvantitativní demografie**
- **Kvalitativní demografie**

Ekonomický faktor

- **různé typy závislosti na ekonomickém faktoru**
- **Zneužívání instituce pro ekonomické účely**
- **Ekonomické mantinely sociálních opatření**

Vnitřní činitelé sociálního zabezpečení

Sociologický faktor

- Sociální partneři
- Zájmové skupiny
- Sektor sociální ekonomiky
- Soukromý sektor

Politický faktor

- politické systémy a sociální zákonodárství
- Politická mechanika přípravy a novelizace zákonů

Vnější činitele sociálního zabezpečení

- **Sociální myšlení a právo**
- **Technika sociální ochrany**
- **Prostředky a média kulturních přenosů**
  - **Národní pole**
  - **Mezinárodní pole**

Metody realizace a financování

SZ

- **Spoření**
- **Soukromé pojištění**
- **Podnikové zaopatření**
- **Sociální pojištění**
- **Státní zaopatření**
- **Sociální pomoc**

Oblasti – odvětví sociální politiky

- **Rodinná politika**
- **Zdravotní politika**
- **Sociální zabezpečení**
- **Vzdělávací politika**
- **Politika trhu práce a zaměstnanosti**
- **Bytová politika**

Sociální zabezpečení

- **Sociální pojištění**
- **Státní sociální podpora**
- **Sociální pomoc**

Sociální pojištění

- **Sociální pojištění**

- nemocenské pojištění
- důchodové pojištění
- příspěvek na politiku zaměstnanosti

- **Zdravotní pojištění**

Sociální stát

---

1. **Podle Titmüsse**
2. **Podle Esping – Andersena**

**= ideální typy států – v realitě obsahují
příměsi z ostatních modelů**

Současné priority sociálních států - evropských

- 1. Hledání rovnováhy mezi ekonomickou efektivitou a sociální únosností**
- 2. Snaha o integraci žadatelů o práci prostřednictvím pobídkových programů a zároveň posílení role trhu v politikách zaměstnanosti**

Posun ve vývoji evropské sociální politiky

- **Posílení role trhu v rámci systémů SZ**
- **Expanze provizí založených na principu pojištění**
- **Privatizace v oblasti sociální zodpovědnosti**
- **Větší formalizace a přísnější pravidla pro poskytování sociálních služeb**

Použitá literatura:

- **Munková, G., kol.: Sociální politika v evropských zemích, Karolinum 2004
Kapitola: I. , II.,
dostudovat kap. III.**